

Aktuella forskningsprojekt

Här kan du läsa om de forskningsprojekt som har anknytning till Palliativt centrum. Hör av dig till respektive kontaktperson om du vill veta mer.

Palliativ vård i eget hem (ordinärt boende och vård- och omsorgsboende)

Utveckling och genomförbarhetstest av en strategi för implementering av tidig integrerad allmän palliativ vård inom vård- och omsorgsboende för äldre.

Målet är att utveckla och testa genomförbarheten av en strategi för att i linje med nationella styrdokument i tidigare sjukdomsskede identifiera palliativa vårdbehov hos äldre personer på vård- och omsorgsboende i syfte att tillgodose relevant palliativ vård. Projektet är en del i arbetet med regional /lokal implementering av Nationellt Vårdprogram palliativ vård (NVP), 2023 och Personcentrerat Sammanhållet Vårdförlopp palliativ vård (PSV, 2022). Det förväntade utfallet är att samtal om allvarlig sjukdom hålls och att en medicinsk vårdplan upprättas på sätt som ökar de boendes nöjdhet och ger möjligheter att i ökad utsträckning få hälso- och sjukvård på boendet med minskat behov av besök på annan vårdinrättning. Projektet genomförs tillsammans med distriktsläkare inom primärvården, sjuksköterskor och omvårdnadspersonal vid boenden samt referensgrupp (chefer vid VC och boenden) och brukarföreträdare.

Kontaktperson: Lotta Pham, lotta.pham@vgregion.se.

Övriga forskare: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se; Elisabet Löfdahl elisabet.m.lofdahl@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Jesper Poucette, Lidköping.

Projektet leds från Palliativt centrum (Stina Nyblom).

Palliative care for older people: a mixed methods study

International and national policy stress palliative care to be provided where people live, regardless of age or diagnoses. There is evidence for early

integrated palliative care to improve wellbeing for older people and their family carers, and care in the patient's home/residence. In Sweden, there are large differences in palliative care for older people that indicate inequity. The aim is to identify factors that promote wellbeing for the older population through early integrated palliative care interventions in their homes/residences. This will be achieved through:

- at the population level retrospectively identify individual characteristics, healthcare use and medication patterns that already coincides with home or nursing home deaths during the last year of life among people ≥ 70 years, and
- in healthcare practice identify and examine effective in-practice activities for successful early integration of palliative care for people ≥ 70 years utilising home care and nursing home services.

A mixed-methods design will be applied in two interrelated studies: Study I based on population register data to identify healthcare use and medication patterns, and Study II based on qualitative field work methodology to identify effective in-practice activities. To facilitate user relevance of the project, a reference group will be used consisting of representatives from a) healthcare leaders, and b) "SPF Seniorerna" and "Nätverket mot cancer".

The results will be used for the development of a scalable practice-based and evidence-based palliative care implementation strategy to promote wellbeing for older people.

Kontaktperson: Joakim Öhlén joakim.ohlen@gu.se.

Övriga forskare PC/PS: Lotta Pham, lotta.pham@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Skaraborgs sjukhus och Sahlgrenska akademien.

Projektet leds från Sahlgrenska akademien (Joakim Öhlén).

Palliative home care from patients' and family caregivers' perspectives using the 6S-model for person-centred palliative care

En systematisk review av patienters och närståendes erfarenheter av palliativ vård i hemmet.

Kontaktperson: Lotta Pham, lotta.pham@vgregion.se

Övriga forskare: Malin Bengtsson, malin.b.bengtsson@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se; Joakim Öhlén joakim.ohlen@gu.se.

Projektet leds från Högskolan i Halmstad (Jeanette Källstrand) och Sahlgrenska akademien (Joakim Öhlén).

Vårdkvalitet

Preferenser för Plats för död

Syftet är att med ett befolkningsbaserat representativt urval undersöka var människor önskar vårdas sista tiden i livet och vilka faktorer som avgör olika preferenser i befolkningen samt kännedom om palliativ vård. Undersökningen motiveras av att platsen för vård är av betydelse för välbefinnande och livskvalitet sista tiden i livet. Studier visar att sjukhus är vanligaste vårdplatsen, samtidigt betonas vikten av att kunna vårdas hemma. Befolkningens preferenser behöver undersökas för att få underlag för utveckling av policy avseende vård i livets sista tid och död. Frågor hämtas från den internationella "PRISMA-undersökningen", vilka översatts och validerats för svenska förhållanden. Vidare är befolkningens kunskap om palliativ vård skiftande och myter som exempelvis att "man dör av palliativ vård" är i omlopp. Resultatet förväntas bidra till kunskap om i vilken utsträckning människor faktiskt vårdas där de önskar under livets sista tid. Projektet genomförs i samarbete med SOM-institutets (www.gu.se/som-institutet) årliga nationella enkät till ett representativt urval av den svenska befolkningen med frågor som inkluderar hälsa och livsstil.

Kontaktperson: Joakim Öhlén joakim.ohlen@gu.se.

Övriga forskare: Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Sophiahemmet högskola, Sahlgrenska akademien.

Projektet leds från Sophiahemmet högskola (Cecilia Larsdotter) och Sahlgrenska akademien (Joakim Öhlén)

Speglning av vårdkvalitet i livets slutskede: En studie inkluderande data från Svenska Palliativregistret

Det övergripande syftet är att kartlägga på vilka sätt publicerade studier som inkluderar data från det Svenska Palliativregistrets dödsfallsenkät speglar och driver nationell kvalitet inom palliativ medicin/vård. Arbetet sker som en explorativ design med innehållsanalys av publicerade forskningsartiklar.

Vetenskaplig frågeställning:

- Vilken typ av forskning har data från det Svenska Palliativregistret bidragit till?
- Vilka eventuella resonemang om vårdkvalitet förekommer inklusive hänvisningar till dödsfallsenkätens indikatorer?
- Vilka slutsatser gällande specifika kvalitetsaspekter inom palliativ vård framkommer?
- Har studierna bidragit till utvecklingen inom palliativ medicin/vård genom att ingå i de vetenskapliga underlagen till policydokument?
- Vilka förslag avseende framtida forskningsfrågor rörande kvalitet inom palliativ medicin/vård lyfts fram i artiklarna?

Kontaktperson: Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Övriga forskare: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se.

Samarbete med: Karin Svärd, Sahlgrenska Akademin.

Projektet leds från Palliativt centrum (Stina Nyblom).

Platsen för död i Sverige: tidigare trender och framtida prognoser i relation till befolkningsutvecklingen

Projektet består av ett flertal delprojekt vilka baseras på registerdata och syftar till att på befolkningsnivå identifiera trender och variationer i plats för död (dvs. sista vårdplats i livet: eget hem, sjukhus, särskilt boende, annan plats) i Sverige mellan år 2012 och 2019 samt undersöka relationer mellan plats för död, individuella karakteristika och socioekonomiska faktorer. Vidare är syftet att analysera framtida möjliga trender för plats för död i Sverige (olika vårdplatser) och vilka implikationerna blir för vård i livets slut i Sverige.

Kontaktperson: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se.

Övriga forskare: Linnéa Carling, linnea.carling@vgregion.se; Malin Bengtsson, malin.b.bengtsson@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Sophiahemmet högskola, Sahlgrenska akademien och Lunds universitet.

Projektet leds från Sophiahemmet högskola (Cecilia Larsdotter) och Sahlgrenska akademien (Joakim Öhlén).

Implementering av palliativ vård på sjukhus: Palliativa konsultteam

Projektet är designat för att bidra med kunskap som kan möta utmaningar för att personer med progredierande tillstånd skall få palliativt inriktad vård den sista tiden i livet och att platsen för vård i livets slut och död i högre utsträckning svarar mot patientens preferenser. Det övergripande syftet är att studera processer och effekter av palliativa konsultteam som strategi för implementering av palliativ vård på sjukhus.

Kontaktperson: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se.

Projektet leds från Sahlgrenska akademien (Joakim Öhlén), [se här för vidare projektbeskrivning](#)

Utveckling av en stöttande konsultfunktion för palliativa vårdfrågor inom primärvården

Projektet syftar till att utveckla och testa en konsultfunktion för att stödja primärvården genom att besvara specifika frågor inom palliativ vård, såsom symtomhantering, etiska dilemman, vårdplanering och stöd till närstående. Detta förväntas leda till förbättrad vårdkvalitet, ökad trygghet för patienter och minskad belastning på akutsjukvården.

Kontaktperson: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se.
Övriga forskare: Linnéa Carling, linnea.carling@vgregion.se; Elisabet Löfdahl, elisabet.m.lofdahl@vgregion.se; Lotta Pham, lotta.pham@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.
Samverkan med: Sahlgrenska akademien.
Projektet leds från Palliativt centrum.

Sömnstörningar hos patienter inom specialiserad palliativ vård i hemmet

Sömnstörningar anses vara ett av de vanligaste besvärande symtom som personer inom palliativ vård upplever och kan leda till försämrad livskvalitet samt risk för ökad dödlighet. Trots detta anses sömnstörningar vara underidentifierade och underbehandlade inom palliativ vård.

Denna studie vill undersöka förekomst av sömnstörningar hos patienter inom specialiserad palliativ vård vid Sahlgrenska universitetssjukhuset, vilken behandling och uppföljning som utförs samt vilken effekt given behandling har enligt patienter och personal.

Det övergripande syftet är att förbättra handläggning av sömnstörningar hos patienter inom specialiserad palliativ vård vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset, vilket kan öka livskvaliteten hos patienterna.

Kontaktperson: Dunja Råmunddal, dunja.ramunddal@vgregion.se.
Övriga forskare: Thorleif Thorlin, thorleif.thorlin@vgregion.se; Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.
Projektet leds från Palliativt centrum (Stina Nyblom).

Teoretisk utveckling av personcentrerad vård: Systematisk genomgång och analys av vetenskaplig litteratur

Projektet syftar till att kartlägga internationell forskning som bedrivs om personcentrerad vård (PCV). I projektet ingår också att mer ingående analysera den forskning som genomförts och den kunskap den genererat. Mängden forskning om PCV har ökat avsevärt under de senaste åren. Olika termer (t.ex. personcentrerad, patientcentrerad, klientcentrerad osv.) används i litteraturen. Detta leder till utmaningar i att genomföra systematiska sökningar samt att överblicka forskningsfältet.

Projektet innefattar att; 1) Utveckla och genomföra övergripande litteratursökningar i elektroniska databaser, 2) Utveckla och testa en statistisk prediktiv klassificeringsmetod för att identifiera litteratur, samt 3) Syntes och rapportering av resultat i flera publikationer inkluderat en översiktsartikel där en karta över forskningsfältet presenteras.

Kontaktperson: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se.

Projektet leds från Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet, GPCC, (Joakim Öhlén) [se här för vidare projektbeskrivning](#).

Genomgång av patienter avlidna på grund av bröstcancer inom Stor-Göteborg åren 2019–2022

Syftet med forskningsprojektet är att kartlägga de patienter som avlidit i bröstcancer inom stor-Göteborg mellan åren 2019 och 2022. Huvudsyftet är att se hur många patienter som dör av bröstcancer inom det geografiska området och var de dör. Vi vill också undersöka tillgång och nyttjande av specialiserad palliativ vård. För studiepopulationen kommer även uppgifter om sista behandlingslinje och onkologkontakt registreras, samt om brytpunktssamtal har hållits. Vi kommer även att undersöka hur länge sista behandlingslinjen pågår, om det skiljer sig mellan typ av cancer och vilken typ av behandling som ges.

Vi kommer även undersöka i vilken utsträckning bröstcancer-patienterna i stor-Göteborg är registrerade i Svenska Palliativregistret och titta på symtombilden livets sista tid. Data från palliativregistret kommer matchas mot data från journalgranskning för att om möjligt identifiera unika palliativa behov hos denna patientgrupp som i sin tur kan ligga till grund för utveckling av relevanta insatser inom den palliativa vården.

Projektet leds från Onkologkliniken Sahlgrenska; Prof/Överläkare Per Karlsson
Övriga forskare: Johanna Ärleskog johanna.arleskog@vgregion.se , Lena Karlsson lena.s.karlsson@vgregion.se

Kontaktperson: Per Karlsson per.o.karlsson@oncology.gu.se

Samtal och existentiella frågor

Samtala med patienter om livet i samband med svår sjukdom: en arbetsmodell för tidig palliativ vård med utgångspunkt i patienters erfarenheter

Det övergripande syftet är att utveckla en praktisk arbetsmodell som kan användas för att stödja implementering av ett *Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp i palliativ vård*, särskilt i samband med vård på sjukhus och inom äldreomsorg. De specifika syftena är att ur patientens perspektiv beskriva och tolka erfarenheter och önskemål om samtal med vårdpersonal om svår sjukdom och palliativ vård, samt att med utgångspunkt i patientens erfarenheter och önskemål utarbeta en praktisk arbetsmodell för vårdpersonal som genomför samtal i samband med potentiella behov av tidig

palliativ vård. Detta är ett doktorandprojekt som är affilierat till Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet och är en del i forskarskolan SHIFT CARE.

Kontaktperson: Malin Bengtsson, malin.b.bengtsson@vgregion.se.

Övriga forskare: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Ramona Schenell, Göteborgs stad.

Studie I Intervjustudie: Patienters perspektiv på samtal med vårdpersonal om livet i samband med allvarlig sjukdom och palliativ vård

Syftet är att ur patientens perspektiv beskriva och tolka erfarenheter och önskemål om samtal om svår sjukdom och palliativ vård med vårdpersonal. Intervjuer med 28 patienter om deras upplevelse och erfarenheter av att ha samtal om livet framtiden och palliativ vård, vad har de för tankar om hur dessa samtal kan lyftas tidigare på ett respektfullt sätt.

Studie II & III Komplexa interventioner: AI-verktyg för samtalsträning inom hälso- och sjukvård

Att utveckla och testa genomförbarheten av ett AI-baserat samtalsverktyg som stödjer personal i att genomföra personcentrerade samtal i komplexa vårdssituationer (se vidare nedan).

En mycket central del inom personcentrerad palliativ vård är samtal eller dialog mellan patienter och personal. Inom ett innovationsprojekt (genomfört inom innovationsprogrammet vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset) har en prototyp av ett AI-verktyg för samtalsträning för vårdpersonal nyligen utvecklats. Prototypen, som är avsedd att användas vid träning av samtal mellan patienter och vårdpersonal, har testats och bedömts som lovande. Målgruppen för användning är hälso- och sjukvårdspersonal och studenter inom utbildningsprogram för hälso- och sjukvårdspersonal. Syftet med projektet som kommer att genomföras i tre steg är: (1) Vidareutveckling av AI-verktyget (2) Test av AI-verktygets användarvänlighet och acceptans (3) Utvärdering av AI-verktygets effekt.

Detta projekt är viktigt utifrån att samtal och dialog är en kärnkompetens inom hälso- och sjukvård. Ett verktyg som detta kan hjälpa personal att bättre hantera svåra samtal och stärka patientens roll i vården. Genom att använda AI kan träningen bli flexibel, anpassad och tillgänglig för fler. I framtiden kan detta AI-verktyg bli en viktig resurs för att stärka vårdens kvalitet. Projektet genomförs i samarbete med Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet (www.gu.se/gpcc) och innovationsprojektet.

Kontaktperson: Malin Bengtsson, malin.b.bengtsson@vgregion.se.

Övriga forskare: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se;

Samarbete med: Sahlgrenska akademien och Göteborgs stad

Projektledare Emma Forsgren, GPCC, Inst. för vårdvetenskap och hälsa, vetenskaplig ledare Joakim Öhlén.

Ansvarig innovationsprojektet: Jesper Fransson, Psykiatri Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Studie IV Fokusgrupper: inte påbörjad

Att med utgångspunkt i patienters erfarenheter och önskemål utarbeta en praktisk modell för personcentrerade samtal.

Patientens samtal med närstående om svåra besked

Att öka förståelsen hur det är för patienten att berätta för andra om upplevda svåra besked som de fått. Genom att undersöka hur informationen förs vidare av patienten till närstående, kan kunskapen om de processer som sker mellan patient och närstående öka. Att identifiera de strategier som kan underlätta för patienter att berätta och öka förståelsen för hur de närstående upplever samtal där patienten förmedlat svåra besked.

Kontaktperson: Charlotta Öhrling, charlotta.ohrling@vgregion.se.

Övriga forskare: Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.

Samarbete med: Elisabet Sernbo och Magnus Weber, Institutionen för socialt arbete, GU.

Projektet leds från Palliativt centrum (Stina Nyblom)

Existentiella frågor inom kommunal och regional hälso- och sjukvård

Projektet syftar till att få en djupare förståelse för hur patienter och sjukvårdspersonal beskriver den existentiella dimensionen av livet vid svår sjukdom och/eller hög ålder, samt om och på vilket sätt de existentiella frågorna lyfts i samtal och andra former av stöd inom vården.

Kontaktperson: Carl Bäckersten, carl.backersten@vgregion.se.

Övriga forskare: Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se;

Samarbete med: Ulla Molander och Inger Benkel, Sahlgrenska akademien.

Projektet leds från Palliativt centrum (Stina Nyblom)

Sorg efter förlust av närstående.

Det övergripande syftet med projektet är att för och med personer i sorg efter en närstående utveckla former för stöd som svarar an till variationer i sorgens uttryck hos individen, mönster i

grupper och förekomst i den samtida vuxna befolkningen i Sverige.

Kontaktperson: Inger Benkel, inger.benkel@gu.se.

Övriga forskare: Joakim Öhlén, joakim.ohlen@gu.se; Johanna Skoglund, johanna.skoglund@vgregion.se; Stina Nyblom, stina.nyblom@vgregion.se.
Samarbete med: Ylva Hård af Segerstad och Daniel Enstedt, Göteborgs universitet.
Projektet leds från Palliativt centrum.